

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ доктори илмҳои биологӣ, Сабурова Анна Мухаммадиевна профессори кафедраи биохимияи Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино ба диссертатсияи Муродова Моҳира Ҳусеновна дар мавзӯи «Баҳодиҳии маҳсулнокии гӯсфандон аз рӯйи нишондиҳандаҳои биохимиявии хун», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.01.04 – биохимия пешниҳод шудааст.

Муҳимияти мавзӯи таҳқиқот ва алоқаи он бо дигар илмҳо

Мавзӯи диссертатсияи Муродова М. Ҳ. хеле муҳим буда барои муайян намудани маҳсулнокии гӯсфандони зоти тоҷикӣ махсусан вазнафзункунӣ, серпашмӣ ва сифати он истифодаи усулҳои биохимиявии муайянкунии миқдори умумии сафедаҳо ва фраксияҳои сафедаҳои зардоби хун равона карда шудааст.

Дар шароити минтақаи ҷануби Тоҷикистон барои муайян намудани маҳсулнокии ояндаи чорво, аз рӯйи миқдори умумии сафедаҳо ва фраксияҳои сафедаҳои зардоби хун дар гӯсфандони зоти тоҷикӣ бо истифодаи усулҳои биохимиявӣ таҳқиқотҳои илмӣ гузаронида шудааст. Миқдори умумии сафедаҳои зардоби хун вобаста аз ҷинс ва синну соли гӯсфандони зоти тоҷикӣ ва баррачаҳо муайян карда шудааст. Муқаррар гардид, ки байни нишондиҳандаҳои биохимиявӣ ва маҳсулнокии алоқамандии мусбӣ мавҷуд мебошад. Байни нишондиҳандаҳои системаи полиморфии сафедаҳои зардоби хун ва аломатҳои миқдорӣ: пашми тарошидашуда ва вазни зиндаи гӯсфандони зоти тоҷикӣ корелятсияи мусбӣ ёфт гардидааст.

Диссертатсия аз муқаддима, 3 боб, хулоса, рӯйхати адабиётҳо (121 сарчашма, аз ҷумла, 33 адабиёт бо забони хориҷӣ), рӯйхати мақолаҳои ҷопшудаи муаллиф иборат мебошад. Қисми матни диссертатсия аз 116 саҳифаи матни компютерӣ, аз муқаддима, шарҳи адабиётҳо, мавод ва

усулҳои таҳқиқот, натиҷаҳои таҳқиқот, хулоса ва пешниҳодҳо иборат буда, фарогири 4 расм ва 24 ҷадвал мебошад.

Дар қисми шарҳи адабиётҳо натиҷаҳои таҳқиқоти олимони гуногуни соҳа оиди омӯзиши нишондиҳандаҳои биохимиявӣ муҳокима шудаанд. Як гурӯҳ олимон чунин ақида доранд, ки имконияти истифода бурдани фаъолнокии баъзе аз ферментҳои таркиби зардоби хуни чорво барои пешгӯӣ кардани сифати маҳсулот дар давраи аввали инкишофи онҳо имконпазир мебошад. Сафедаҳои таркиби зардоби хуни чорво хусусияти тағйирёбӣ доранд, аз ҳамин сабаб, онҳо наметавонанд ба таври объективӣ истифодакунандаи бузургии сифати маҳсулоти гӯсфандон бошанд. Инчунин миқдори ҳайвонҳои таҷрибаве, ки барои ба амал овардани илтиҳоб истифода шуданд ва таҷҳизоти муосири барои иҷрои кор истифодашуда маълумот оварда шудааст. Дар боби 3 – юм бошад барои муайян намудани шаклҳои трансферин, гемоглобин ва миқдори умумии сафедаҳо усулҳои наватаринро истифода бурдем. Барои таҷриба аз саршумори гӯсфандони ба мо пешниҳодшуда гурӯҳҳои сохтем, ки аз ҳамдигар аз рӯи сифати маҳсулнокии гӯшти ва пашмӣ ба кулӣ фарқ мекарданд. Хун аз раги гардани гӯсфанди ҳар як гурӯҳи ҷудокардашуда гирифта шуд. Барои таҳқиқ хун вобаста ба сини сол – дар вақти таваллуд то 18 моҳагӣ таҳқиқ карда шудааст.

Миқдори умумии сафедаҳои зардоби хуни гӯсфандони зерин таҳқиқ қарор гирифта гуногун буданд. Аз ин лиҳоз, ҷанбаҳои биохимиявии сафедаҳои системаи полиморфии таркиби зардоби хун ва ферменти фосфотазаи ишқорӣ, барои пешгӯӣ намудани маҳсулнокии ояндаи чорво алоқаманд мебошанд.

Натиҷаҳои бадастовардаи худро муаллиф бо адабиётҳо муқоиса ва муҳокима намудааст. Хулосаҳо ба вазифаҳои гузошташуда мувофиқ мебошанд, ки дар асоси онҳо натиҷаҳои таҳқиқот асоснок карда шудаанд. Таҷрибаҳои илмии диссертатсия дар дараҷаи муосир гузаронида шудаанд, ҷадвалҳо ва расмҳо натиҷаҳои диссертатсияро дуруст инъикос мекунанд.

Дарачаи навгонии натиҷаҳои илмӣ (нуқтаҳо), хулосаҳо ва муҳокимаи унвончу, ки дар диссертатсия оварда шудааст.

Миқдори умумии сафедаҳои зардоби хун дар гӯсфандони зоти тоҷикӣ ва барраҷаҳо вобаста аз чинс ва синну сол муайян карда шудааст. Муқаррар гардидааст, ки байни нишондиҳандаҳои биохимиявӣ ва маҳсулноқӣ алоқамандии мусбӣ мавҷуд мебошад.

Инчунин, муаллифи рисола тасдиқ намудааст, ки байни нишондиҳандаҳои системаи полиморфии сафедаҳои зардоби хун ва аломатҳои миқдорӣ: пашми тарошидашуда ва вазни зиндаи гӯсфандони зоти тоҷикӣ корелятсияи мусбӣ ёфт гардидааст.

Баҳодихӣ оид ба яғонагии натиҷаҳои бадастovarдашуда

Дар асоси таҳлили адабиётҳои мавҷуда, ки дар он маводҳои муосир оид ба нишондиҳандаҳои системаи полиморфии сафедаҳои зардоби хун ва аломатҳои миқдорӣ: пашми тарошидашуда ва вазни зиндаи гӯсфандони зоти тоҷикӣ оварда шудаанд, муаллиф бо иҷрои мақсад ва вазифаҳои таҳқиқотро дуруст ба роҳ мондааст. Натиҷаҳои бадастovarдашуда, пеш аз ҳама, аҳамияти илмӣ-назариявӣ доранд. Тавсияҳои илмии рисола метавонанд, дар раванди иҷрои таҳқиқотҳои илмӣ оид ба селекцияи чорво бо дарназардошти алоқамандии маҳсулнокии чорво бо нишондиҳандаҳои биохимиявии хун, ҳамчунин дар раванди таълим барои ихтисосҳои зоотехникӣ истифода бурда шаванд.

Оид ба мавзӯи рисола аз тарафи муаллиф 5 мақолаи илмии дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд. Мазмуни рисола барои дарёфти дараҷаи илмӣ барои пешниҳод ба Шӯрои диссертатсионӣ аз рӯйи ихтисоси 6D.КОА - 024 – биология мувофиқ мебошад.

Эродҳо оид ба камбудихӣ диссертатсия

Диссертатсияи Муродова Моҳира Ҳусеновна яке аз таҳқиқотҳои муҳимми илмӣ ба ҳисоб меравад, ки дар он натиҷаҳои муосири илмӣ ба

даст оварда шудаанд. Дар баробари ин, ҳангоми таҳлил намудани кор баъзе саволҳо ва камбудихо мушоҳида карда шуданд, ки мехоҳам оид ба ин камбудихо ҷавоб гирам:

1. Дар рисолаи номзадӣ корҳои эксперименталӣ-озмоишӣ хеле хуб омӯхта шудааст, лекин саршумори мешҳо ва кучқорҳои зоти тоҷикӣ оварда нашудааст.
2. Дар ҷадвалҳои 12,13,14,16 ва 17 ҳамчун воҳиди ифодакунандаҳои фаъолнокии ферменти амилаза ва фосфатазаи ишқорӣ (Вд/л) оварда шудааст, ки он барои мо нофаҳмо мебошад. Хуб мешуд, ки ба ҷои (Вд/л) воҳиди шартӣ (Вш) истифода карда мешуд.
3. Дар ҷадвали 9 саҳифаҳои 53-54 тағйирёбии фраксияи албумин ва глобулинҳои зардоби хуни баррачаҳои зоти тоҷикӣ вобаста аз синну сол оварда шудааст. Ба ҷои нишондиҳандаҳои глобулини модинаҳо нишондиҳандаҳои глобулини наринаҳо ва ба ҷои наринаҳо нишондиҳандаҳои глобулини модинаро оварда аст, ки диссертанд ин ҳолатро баръакс нишон додааст.
4. Ибораҳои русии ғадудҳои простата, пласентарӣ оварда шудааст, ки онҳо варианти тоҷикии худ ғадуди мойдон ва ҳамроҳакро мутаносибан ифода мекунанд. Диссертант метавонад варианти тоҷикии калимаҳоро истифода бурда, баъдан дар қафс бо истилоҳи русӣ нишон диҳад.
5. Новобаста аз он, ки рисолаи номзадӣ бо забони давлатӣ навишта шудааст, дар матни он баъзе хатогиҳо роҳ дода шудааст. Дарҷ нагардидани усулҳо ва маводҳои омӯзиш.
6. Адабиётҳои хориҷӣ дар рисолаи номзадӣ кам истифода шудаанд.

Мувофиқати диссертатсия ба талаботи пешниҳодшуда ва қоидаҳои дарёфти дараҷаи илмӣ аз тарафи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Аз рӯи муҳиммияти худ, мавзӯ, мақсад, вазифа, таркиб ва ҳаҷми таҳқиқот, навгониҳои илмӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ натиҷаҳои диссертатсияи Муродова Моҳира Хусеновна мувофиқи банди 30-юми

фасли 3-юми Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯроҳои диссертационӣ доир ба “Пешниҳод ва ҳимояи диссертатсияҳо” (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми ноябри соли 2016 таҳти №505) ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои ҳимоя бо мақсади дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ, аз рӯйи ихтисоси 03.01.04 - биохимия сазовор аст.

Доктори илмҳои биологӣ, профессори
кафедраи биохимияи Донишгоҳи
давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи
Абӯалӣ ибни Сино

Сабурова Анна
Мухаммадиевна

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734003,
ш. Душанбе, хиёбони Рудақӣ, 139
Тел.: 44600-36-23, 44600-36-42.
E- mail: WWW. tajmedun. tj

Имзои А.М. Сабуроваро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино

Абдуллозода С.М.